

#26 Håøya på langs

Håøya er 5.600 mål stor, og høyeste punkt er 229,4 m over havet. Fra år 1400 lå øya under Mariakirken prosti som brukte øya som klosterhage. Årsaken til den rike floraen på sydsiden av øya kan komme av dumping av ballastsand fra seilskuter. Resten av øya er også lun og varm og er rik på plante- og dyreliv. Her finnes det mange utrydningstruende arter. Havørna hekker på øya etter å ha vært borte fra Østlandet i 126 år. Du starter turen ved å gå opp Ormeleina. Lein betyr skråning, og veien snor seg opp mot Haubitzbatteriet. Her ser du smidde jernbolter med jevne mellomrom; disse ble brukt som sikring, når kanonene ble halt oppover. Veien har stabbesteiner og annet fint steinarbeid. Oppe på flaten passerer du ruinene etter oppsynsmannsboligen. Her bodde søsknene Svendsen. Den siste av dem flyttet herfra på 1980-tallet, og huset er nå brent ned. På området står fortsatt grunnmurene fra kaserner og andre hus. Hele anlegget ble bygget i årene 1891-1900. Det er kun en liten avstikker til retterstedet hvor seks motstandsmenn ble henrettet i februar–mars 1942. Forsvaret holder hvert år i mai en minnemarkering på stedet.

Du kan også starte turen opp hit fra Geitstranda. Da går turen bratt opp i et skar med steinsatte trappetrinn. På fjellveggenes venstre side opp mot Nedre toppbatteri passerer Kong Oscars signatur fra 1895 og kong Haakons fra 1909. Kanonene på Nedre toppbatteri ble fjernet av tyskerne under andre verdenskrig, men steinarbeid og noen bygninger er fortsatt intakt. Videre nordover passerer du toppen av øya. Den er Frogn's høyeste punkt med 229,4 m. Toppen ligger faktisk høyere enn Gol i Hallingdal. Her sto "brannveta" på Håøya. Neste varslingsvarde var Varden på Nesodden og så Vettakollen i Oslo. Sydover lå Filtvet vea. Systemet er kjent over hele verden. I det klassiske Hellas og i Romerriket er det spesielt fjelltoppene hvor vardene sto som er kjent. I Norge var varslingsystemet i bruk fra jernalderen og fram til 1814. Vardene besto av 3-3,5 m lange stokker, stablet i en 4 m vid ring. Vetene hadde døgnkontinuerlig vakt som gikk på rundgang i befolkningen. Uteble du eller sovnet du fra vakt, ble det bøtelegging og fengsel.

Videre nordover er det mulig å ta en ny avstikker til krypskytterbua. Denne hytta ble bygd på 1990-tallet. Som et lite røverrede ligger den vestvendt på Håøya. Her hadde to Oslo-familier sin ulovlige residens gjennom deler av 1990-tallet. Det ble bedrevet lyssky virksomhet som krypskyting. Det hele kulminerte med at politiet stormet hytta nattetid i oktober 1993 og tok en sovende mann. Ved hans side lå det et skarpladd gevær med lyddemper og klokken stilt på 04:30. Nå går turen videre nordover langs åsryggen. Her gror varmekjære treslag som eik, barlind og ask, samt malmfuru. Stien skjærer nordøst- og nedover. I moreneskjæringer kan du finne sandmorkler om våren. Etter hvert krysses Prippertmyra. Her er det muligheter for multer i juli og tranebær i september. En

liten digresjon: Her prøvde kjøpmann og bankeier Christen Carlsen fra Drøbak seg med reinsdyroppdrett rundt 1750. Du passerer vanningsdammen og kommer til Jaktvika. De fleste husene i dette området er bygget av Haaøen fabrikker, som produserte sprengstoff her etter første verdenskrig. Det å røre rundt i nitroglyserinen var livsfarlig. Fabrikken var allerede flyttet to ganger pga. store ulykker på Lysaker og Engene i Sætre og påfølgende klager og rettsaker. Ledelsen gjorde avtale med Oslo kommune om å bruke Oslos løse fugler til tvangsarbeid her ute på den isolerte øya. Etter dette ble mulighetene for klaging sterkt redusert.

Gjennom 1950- og 60-tallet benyttet Oslo kommune brukte området som sommerleir for skoleungdom. Du følger veien nordvestover og passerer Håøya naturverksted, hvor noen idealister lager geitemelkprodukter og serverer geitemelkretter i sommerhalvåret. Du passerer Dragsund, hvor det nå er båthavn, og går inn på den nordre delen av øya, kalt Rist. Her ligger det en isdam, og ved Bjønnehue-bukta er det fornminner. Videre mot Nordbukta passerer du området, hvor seks unge nordmenn ble henrettet i 1941. De ble tatt av tyskerne etter at de hadde kapret den norske isbryteren Isbjørn på Svalbard i et forsøk på å komme seg til England. Gravene er ennå ikke funnet. Det ble sist søkt etter disse med georadar og metalldetektor i 2014. Snart er du fremme ved veis ende, Nordbukta, hvor du kan ta deg en velfortjent dukkert. For å gjøre turen enklere og mer innholdsrik anbefaler vi deg å kjøpe turkartet og turboka vår. Overskuddet av salget går uavkortet til rydding, merking og skilting av stier og skiløyper i Frogn. Støtt oss gjerne ved å tegne medlemskap i Frognmarkas Venner. Du finner oss på www.frognmarka.no.